

การพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
Community Welfare Fund Development in Sa phang Thong Sub-District
Khao Wong District Kalasin Province.

สิบปิย ทยานาสานี จันทร์คอน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

E-mail: Social Welfare_sss@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2. เพื่อพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีกลุ่มเป้าหมายหลักและรอง ทั้งสิ้นจำนวน 40 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสังเกต และจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลแบบเชิงการพรรณนาหรือการอธิบายความ ผลการวิจัยพบว่า 1. เพื่อศึกษาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิด เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมมากขึ้น เพราะกองทุนจะให้สมาชิกแต่ละคนเก็บเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็นเงินออมสะสมของแต่ละคน ตลอดจน จากการศึกษายังพบถึงปัญหาของระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง ได้แก่ 1. ปัญหาด้านงบประมาณ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ) 2. ปัญหาด้านการจัดการระบบบัญชีและกองทุนที่ไม่เป็นระบบ (การจัดเก็บ-การเบิกจ่าย) 3. ปัญหาด้านระเบียบการจ่ายค่าเสียชีวิตแก่สมาชิกที่สูงและไม่กำหนดระยะเวลาการรับสิทธิ์ และ 4. ปัญหาด้านสมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับกองทุน เป็นต้น 2. เพื่อพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จะต้องสร้างการพัฒนาของระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทองเป็น 2 รูปแบบ/แนวทาง ได้แก่ 2.1 การจัดทำระบบบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นระบบ ทั้งที่ทำในสมุดด้วยระบบมือ และด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่ายด้วยระบบเอกซ์เซล (Excel) ซึ่งมีระบบขั้นตอน คือ 1) ระบบการจัดทำสมุดรายวันทั่วไป 2) ระบบแยกประเภทรับ 3) ระบบแยกประเภทจ่าย 4) ระบบงบประมาณรับ-จ่าย (ประจำเดือน) และ 1.5 งบกำไรขาดทุน (สิ้นปี) 2.2 การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม คือ การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมนี้ ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง เมื่อ พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์สูงสุด และพัฒนากลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง ให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะระเบียบรายจ่ายเงิน

สวัสดิการแก่สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทองช่วยเหลือกรณีเสียชีวิตเป็นแบบการกำหนดสิทธิ์ตามระยะเวลา เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ, กองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstract

Research on the development of community welfare funds in Sa Phang Thong Sub-district, Khao Wong District, Kalasin Province The objectives are: 1. To study the community welfare fund system in Sa Phang Thong Sub-district, Khao Wong District, Kalasin Province and 2. To develop the community welfare fund system in Sa Phang Thong Sub-district, Khao Wong District, Kalasin Province Is a qualitative research Have primary and secondary target groups A total of 40 people were used. The research tools were semi-structured interview form and observation form. The data were analyzed using descriptive results or explanations. The results of the research were as follows: 1. To study the community welfare fund system in Tambon Saphangthong, Khao Wong District, Kalasin Province, found that the community welfare fund system in Sa Phang Thong Sub-district Is a community welfare fund that is set up to provide welfare for members since birth, death, and death, which is a mutual support And to encourage members to know more about savings Because the fund will allow each member to collect 1 baht per day for saving money for each person's faith, as well as from the study also found the problems of the community welfare fund system in Sa Phang Thong Subdistrict include: 1. Budget problems (Expenditure more than revenue) 2. Problems in the management of non-systematic accounting and fund systems (Storage - Disbursement) 3. Problems in the regulation of paying death to high members and not determining the eligibility period and 4. Problems with fund members lacking knowledge and understanding about good funds. Etc. 2. To develop the community welfare fund system in Tambon Saphangthong, Khao Wong district, Kalasin province, it was found that the development of community welfare fund system in Sa Phang Thong district was to be developed. 2 style / approach, including 2.1 for the preparation of accounting systems in a systematic Community Welfare Fund. Both made in the book by hand system And with a simple computer program system with Excel which has a system. The steps are: 1) general journal preparation system 2) classification system 3) pay system classification 4) budget system for receiving - paying (Monthly) and 1.5 Profit and Loss Statements (year-end) 2.2 Adjustment of the Fund Expenditure Regulations for appropriateness is to improve the capital expenditure regulations to achieve this appropriateness. Revised the regulations of

the community welfare fund, Sa Phang Thong Subdistrict, in 2017, in order to be able to solve problems that affect various aspects efficiently and effectively, achieving the highest objectives And development of community welfare fund group, Sa Phang Thong Subdistrict To progress In particular, the regulations for the payment of welfare benefits to members of the community welfare fund, Sa Phang Thong Sub-district, help in case of death as a form of eligibility according to the time period.

Keyword: Development System, Community Welfare Fund

บทนำ

สังคมไทย เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่พึ่งพาในการแก้ปัญหาเป็นระบบสวัสดิการชุมชนแบบธรรมชาติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกันระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติ ฯลฯ สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่นที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เป็นต้น สวัสดิการชุมชน เป็นพลังการขับเคลื่อนที่สำคัญในการปฏิรูประบบสวัสดิการพื้นฐานของสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยที่ส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล การดูแลซึ่งกันและกันในลักษณะของการร่วมทุกข์และสุขร่วมกัน อันเป็นรากฐานดั้งเดิมของคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งลักษณะการจัดสวัสดิการส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานปัจจัยสี่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ด้วยรูปแบบความช่วยเหลือทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา ตามกำลังความสามารถของประชาชนสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เนื่องจากแต่ละชุมชนของประเทศไทยมีลักษณะภูมิปัญญาและองค์ความรู้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และทรัพยากรที่แตกต่างกัน รูปแบบของสวัสดิการชุมชนนั้น ได้รับการพัฒนาขึ้นไปสู่การเป็นกองทุนลักษณะต่าง ๆ (ภัทรวรรณ กาลือ. 2553: 1-4)

สวัสดิการชุมชน เป็นองค์ประกอบของความมั่นคงในชีวิตที่มีทั้งการให้และการรับ สวัสดิการชุมชนจึงอยู่ในทุกเรื่องที่ประชาชนต้องการตั้งแต่เกิดจนตายโดยชุมชนจัดเอง รัฐมีหน้าที่ให้การสนับสนุน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชน สวัสดิการชุมชนเกิดจากฐานเศรษฐกิจของชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ฐานวัฒนธรรม หรือฐานอื่น ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชน สวัสดิการชุมชนไม่ได้แยกสวัสดิการออกเป็นส่วน ๆ แต่สวัสดิการเป็นวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่กับชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกเรื่องจึงเกี่ยวข้องกับสวัสดิการทั้งหมด และผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธมิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกถึงความมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข (รพีพรรณ คำหอม. 2545) การจัดสวัสดิการชุมชน ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของทางเลือกสู่ทางรอดของชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นโดยความคิดของคนในชุมชนที่ต้องการเห็นคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยไม่ต้องรอการพึ่งพาภาครัฐ

(จันทนา เจริญวิริยะภาพ และคณะ. 2546) สวัสดิการชุมชน จึงเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นถึงหลักประกันความมั่นคงในชีวิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการจัดสวัสดิการของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน เป็นการให้อย่างมีคุณค่า เกิดการยอมรับของคนในชุมชนจากฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เกิดกระบวนการดำเนินการที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชญา และความเชื่อ ศาสนา และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นต้น การจัดสวัสดิการชุมชน นั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกคนในชุมชนที่จะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนให้เหมาะสมตามบริบทของแต่ละชุมชนที่จะเอื้อต่อการจัดสวัสดิการอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคม เนื่องจากชุมชนในอดีตยังไม่มี ความซับซ้อนแต่มีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาหารต่อกัน ซึ่งถือเป็นรูปแบบสวัสดิการพื้นบ้าน (Primary Indigenous Social Welfare) (ระพีพรรณ คำหอม. 2545: 4-5) ที่ยึดโยงความเป็นชุมชนให้สมาชิกสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้ แต่เมื่อชุมชนมีความซับซ้อนมากขึ้น สมาชิกในชุมชนไม่สามารถแสวงหาทรัพยากรมาสนองความต้องการของตนได้อย่างเพียงพอ จึงทำให้เกิดการช่วงชิงทรัพยากร โดยที่สมาชิกแต่ละคนในชุมชนย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกัน ผู้ที่ได้เปรียบก็จะได้รับประโยชน์จากชุมชนมาก ในขณะที่ผู้เสียเปรียบได้กลายเป็นผู้ด้อยโอกาสทำให้เกิดความแตกต่างของฐานะและชนชั้นขึ้นในชุมชน (Goodman & Peng. 1998: 198-199 อ้างถึงใน ปัญญา เลิศไกร. 2550: 9) กองทุนสวัสดิการชุมชน ยังเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่มุ่งให้เป็นฐานรากของการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนบนพื้นฐานให้อย่างมีคุณค่า รั้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการส่งเสริมจัดบริการสาธารณะทางด้านการสังคมสงเคราะห์ พัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

สอดคล้องกับเทศบาลตำบลสระพังทอง ที่ต้องการจะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการร่วมคิดร่วมแก้ไขปัญหาร่วมสร้างร่วม ในทุกด้าน เพื่อให้ก้าวไปสู่ตำบลน่าอยู่ที่มียกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดการดูแลซึ่งกันและกันกลายเป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกันได้อย่างเป็นรูปธรรมก่อเกิดวิถีชีวิตใหม่ที่มีการรวมกลุ่มปฏิบัติการสร้างเรื่องที่ดี ๆ และเหมาะสมกับชุมชน โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิด เจ็บ ตาย ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ฯลฯ ตลอดจน ยังเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมมากขึ้น เพราะกองทุนจะให้สมาชิกแต่ละคนเก็บเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็นเงินออมสะสมของแต่ละคน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลสระพังทอง ได้ประสบกับปัญหาในหลายประการด้วยกัน อาทิ ปัญหาด้านงบประมาณ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ) ปัญหาด้านการจัดการบัญชีกองทุนที่ไม่เป็นระบบ (การจัดเก็บ-การเบิกจ่าย) ปัญหาด้านมาตรการระเบียบข้อบังคับของกองทุน (รายรับ-รายจ่ายที่ไม่สมดุลกัน) ปัญหาด้านการขาดความร่วมมือที่ดี เป็นต้น (เทศบาลตำบลสระพังทอง. 2559)

ดังนั้น จากความสำคัญและที่มาของปัญหาในข้างต้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม จะได้เข้าไปมีส่วนช่วยในการหนุนเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหา โดยผ่านกระบวนการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ และสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนด้วยตัวของชุมชนเอง ตลอดจน นำมาซึ่ง การเกื้อกูลซึ่งกันและกันสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สู่การพัฒนาตามรอยพ่อของรัชกาลที่ 10 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สังคมให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ชุมชนตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และ เอกสารสื่อออนไลน์ เป็นต้น

2.2 แหล่งข้อมูลด้านตัวบุคคล อาทิ ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่วิจัย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นต้น

2.3 แหล่งข้อมูลด้านสถานที่วิจัย คือ ชุมชนตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน ให้เกิดการพัฒนาระบบกองทุน สวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มต้น 1 ตุลาคม 2560 วันที่สิ้นสุด 30 กันยายน 2561

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ เอกสารวิชาการ สถิติ หนังสือ ตำรา วรรณกรรม บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์ เป็นต้น

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

2.2 แบบสังเกต (Observation Form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบสังเกต (Observation Form)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยและคณะ จะทำการวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาหรือการอธิบายความตามระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิด เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมมากขึ้น เพราะกองทุนจะให้สมาชิกแต่ละคนเก็บเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็นเงินออมสะสมของแต่ละคน เทศบาลตำบลสระพังทอง เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน และมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นอีกหนึ่งหน้าที่ที่เทศบาลตำบลสระพังทองที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทองเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนขึ้น เมื่อสมาชิกในชุมชนรู้จักการประหยัดมีวัฒนธรรมในการออม ก็จะสามารถพึ่งตนเองได้ นำมาซึ่งการเกื้อกูลซึ่งกันและกันทำให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตลอดจนจากการศึกษายังพบถึงปัญหาของระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง ได้แก่ 1. ปัญหาด้านงบประมาณ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ) 2. ปัญหาด้านการจัดการระบบบัญชีและกองทุนที่ไม่เป็นระบบ (การจัดเก็บ-การเบิกจ่าย) 3. ปัญหาด้านระเบียบการจ่ายค่าเสียชีวิตแก่สมาชิกที่สูงและไม่กำหนดระยะเวลาการรับสิทธิ์ และ 4. ปัญหาด้านสมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับกองทุน เป็นต้น

2. เพื่อพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า จะต้องสร้างพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทองเป็น 2 รูปแบบ/แนวทาง ได้แก่ 1. การจัดทำระบบบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นระบบ ทั้งที่ทำในสมุดด้วยระบบมือและด้วยระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่ายด้วยระบบเอกซ์เซล (Excel) ซึ่งมีระบบขั้นตอน คือ 1.1 ระบบการจัดทำสมุดรายวันทั่วไป คือ จำแนกรายการรับ-จ่าย ผาก-ถอน หรือรายการความเคลื่อนไหวทางการเงินประจำทุกครั้ง 1.2 ระบบแยกประเภทรับ คือ การจัดทำเป็นสมุดรายรับของกองทุนที่มีรายรับต่าง ๆ ทุกครั้งลง

ในสมุดแยกบัญชี อาทิ รายรับจากการรับสมาชิกรายใหม่ของกองทุน รายรับจากการต่ออายุของสมาชิกกองทุน เป็นต้น 1.3 ระบบแยกประเภทจ่าย คือ การแยกรายจ่ายของกองทุนอย่างเป็นระบบทุกครั้ง เมื่อมีการจ่ายหรือรายจ่ายตามระเบียบของกองทุนที่กำหนดไว้ อาทิ ค่าผูกแขน รับขวัญ ค่านอนโรงพยาบาลของสมาชิก ค่าทำศพกรณีสมาชิกเสียชีวิต เป็นต้น 1.4 ระบบงบประมาณรับ-จ่าย (ประจำเดือน) คือ การจัดทำสรุปรวมรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกเดือน อาทิ รายรับในแต่ละเดือนมีอะไรบ้าง รายจ่ายในแต่ละเดือนมีอะไรบ้าง เป็นต้น และ 1.5 งบกำไรขาดทุน (สิ้นปี) คือ การจัดทำงบกำไรขาดทุนทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดปี หรือทำในเดือนธันวาคมของทุกปี เพื่อให้รู้ถึงผลกำไร-รายจ่าย เป็นต้น 2. การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม คือ การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมนี้ ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง เมื่อ พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์สูงสุด และพัฒนากลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง ให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะระเบียบรายจ่ายเงินสวัสดิการแก่สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทองช่วยเหลือกรณีเสียชีวิตเป็นแบบการกำหนดสิทธิ์ตามระยะเวลา ได้แก่ 1) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 6 เดือน ถึง 3 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 2,500 บาท 2) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 1 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 5,000 บาท 3) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 2 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 10,000 บาท 4) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 4 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 15,000 บาท 5) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 8 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 20,000 บาท และ 6) สมาชิกออมเงินสมทบครบ 12 ปี เมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 25,000 บาท เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิด เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมมากขึ้น เพราะกองทุนฯ จะให้สมาชิกแต่ละคนเก็บเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็นเงินออมสะสมของแต่ละคน เทศบาลตำบลสระพังทอง เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน และมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจน จากการศึกษายังพบถึงปัญหาของระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง ได้แก่ 1. ปัญหาด้านงบประมาณ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ) 2. ปัญหาด้านการจัดการระบบบัญชีและกองทุนที่ไม่เป็นระบบ (การจัดเก็บ-การเบิกจ่าย) 3. ปัญหาด้านระเบียบการจ่ายค่าเสียชีวิตแก่สมาชิกที่สูงและไม่กำหนดระยะเวลาการรับสิทธิ์ และ 4. ปัญหาด้านสมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับกองทุน เป็นต้น

2. เพื่อพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า จะต้องสร้างการพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทองเป็น 2 รูปแบบ/แนวทาง ได้แก่ 1. การจัดทำระบบบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ 1.1 ระบบการจัดทำสมุดรายวันทั่วไป 1.2 ระบบแยกประเภทรับ 1.3 ระบบแยกประเภทจ่าย 1.4 ระบบงบประมาณรับ-จ่าย (ประจำเดือน) 1.5 งบกำไรขาดทุน (สิ้นปี) 2. การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม คือ การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมนี้ ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง เมื่อ พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์สูงสุด และพัฒนากลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง ให้เจริญก้าวหน้า

การพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นกองทุนให้แก่ชุมชนในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิด เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือและเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมมากขึ้น เนื่องจากกองทุนจะให้สมาชิกแต่ละคนออมวันละ 1 บาทเพื่อเป็นเงินออมสัจจะของแต่ละคนเทศบาลตำบลสระพังทอง เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน และมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นอีกหนึ่งหน้าที่ที่เทศบาลตำบลสระพังทองที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทองเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนขึ้น โดยระบบของการทำงานทางด้านกองทุนสวัสดิการยังมีปัญหา อาทิ ด้านงบประมาณ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ) ด้านการจัดการระบบบัญชีและกองทุนไม่เป็นระบบ การเบิก – การจ่าย ด้านระเบียบการจ่ายค่าเสียหายแก่สมาชิกสูงและไม่กำหนดระยะเวลาการรับสิทธิ์ และด้านสมาชิกกองทุนขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งทางชุมชนตำบลสระพังทองจะต้องสร้างและพัฒนาระบบกองทุนให้ดีโดยการแบ่งเป็น 2 รูปแบบรวมถึงแนวทาง ได้แก่ 1.การจัดทำระบบบัญชีกองทุนสวัสดิการอย่างเป็นระบบโดยใช้ทั้งหมดในการจดบันทึกและระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่ายด้วยระบบเอกซ์เซล Excel ซึ่งมีระบบและขั้นตอน แยกออกมาคือ ระบบการจัดทำสมุดรายวันทั่วไป

ระบบแยกประเภทรับ ระบบแยกประเภทจ่าย ระบบงบประมาณรับ-จ่าย(ประจำเดือน) งบกำไรขาดทุน (สิ้นปี) คือการจัดระบบให้มีการพร้อมใช้งานและมีการวางระบบที่ดีเพื่อรองรับต่อการจ่ายสวัสดิการให้แก่ชุมชนอย่างเหมาะสมมากขึ้น และ 2. การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม คือ การปรับปรุงระเบียบรายจ่ายกองทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมนี้ ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง เมื่อ พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลสัมฤทธิ์ คือเป็นการปรับปรุงระเบียบการจ่ายเงินของกองทุนเพื่อให้มีระยะเวลาเป้าหมายของการจ่ายของสมาชิกตามระยะเวลาเพื่อความเหมาะสมและลดผลกระทบต่างๆได้ และความรู้ที่ได้จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก้าวหน้าอย่าง มั่นคง ยั่งยืน ให้แก่กองทุนสวัสดิการตำบลสระพังทองต่อไป

การสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรม

1. ที่ตั้งหรือชุมชน คือ ชุมชนตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ มีระบบกองทุนสวัสดิการมาปนกิจสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา คือ เกิดการพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เทศบาลตำบลสระพังทอง ควรจัดทำประชาคมกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อชี้แจง ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ที่ดีให้แก่ประชาชนและสมาชิกกองทุนในการนำระบบไปพัฒนาใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดความเชื่อมั่นต่อระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง

1.2 ควร มีการนำระบบที่ได้เข้าไปพัฒนาใช้แก้ไขปัญหากองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลสระพังทอง อย่างเร่งด่วนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควร มีการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพัฒนาและแก้ไข ข้อบกพร่องของระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสระพังทอง และยังเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้การ วิจัยแบบมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน และการรู้ถึงปัญหา สถานการณ์ ความต้องการของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ ที่คอยให้ แนะนำ คำปรึกษามาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นักวิจัยในพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองทุกท่านที่ให้ความ สะดวกการอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำวิจัย ตลอดจน การค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ งานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ให้ความ ช่วยเหลือประสานงาน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วยดี จนสำเร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

จันทนา เจริญวิริยะภาพ และคณะ. (2546). **เครือข่ายกองทุนหมุนเวียนชาวบ้านสงขลาบูรณาการใช้เงิน เป็นเครื่องสร้างสวัสดิการชุมชน**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
เทศบาลตำบลสระพังทอง. (2559). **ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปชุมชนเทศบาลตำบลสระพังทอง**. กาลสินธุ์. เทศบาล ตำบลสระพังทอง.

ปัญญา เลิศไกร. (2550). **แนวคิดและรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภัทรวรรณ กาลือ. (2553). **การบริหารจัดการองค์กรออมบุญวันละหนึ่งบาทเพื่อสวัสดิการชุมชน บ้าน ดอนไผ่ สร้างทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน เทศบาลตำบลล้อมแรด อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รพีพรรณ คำหอม. (2545). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: อารยัน มีเดีย